

Seat No. : _____

DC-104

December-2013

B.Ed., Sem.-I

A-502 : The Learner Nature & Development

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) પ્રશ્નપત્રમાં પાંચ પ્રશ્નો છે.

Instructions : There are **five** questions in paper.

(2) દરેક પ્રશ્નના 14 ગુણ છે.

Each question contains **fourteen** marks.

1. (a) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો આશરે 750 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો : 10

Answer any **one** of the following question in about **750** words :

(i) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની કોઈપણ બે વ્યાખ્યાઓ આપી, શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન શિક્ષકને કઈ રીતે ઉપયોગી છે ? તે જણાવો.

Explain any two of the definitions of Educational psychology. Also explain how educational psychology is useful to teacher.

(ii) વૃદ્ધિ અને વિકાસનો તફાવત સ્પષ્ટ કરી, વિકાસનાં સિદ્ધાંતો સમજાવો.

Differentiate Growth and Development. Explain the principles of Development.

(b) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં આપો : 4

Answer any **one** of the following questions in about **125** words :

(i) વૃદ્ધિ અને વિકાસ પર અસર કરતાં પરિબલો જણાવો.

Explain the factors affecting Growth and Development.

(ii) વિકાસનાં તબક્કાઓ સમજાવો.

Explain the stages of Development.

(iii) કિશોરાવસ્થાનાં લક્ષણો જણાવી, તેનાં શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો નોંધો.

Mention characteristics of early childhood and also its educational mean.

2. (a) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોનાં આશરે 100 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો : 6

Answer any **two** of the following questions. Each answer should be in about **100** words :

(i) તરુણાવસ્થાની જરૂરિયાતો જણાવો.

Describe the necessity of Adolescence.

- (ii) અંતર્મુખી અને બહિર્મુખી વ્યક્તિત્વનો તફાવત જણાવો.
Differentiate between Introvert and Extrovert personality.
- (iii) તરુણાવસ્થાની સમસ્યાઓ દૂર કરવાનાં ઉપાયો જણાવો.
Mention some suggestions to alleviate the problems of adolescent children.
- (b) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો આશરે **500** શબ્દોમાં ઉત્તર આપો : **8**
Answer any **one** of the following questions in about **500** words :
(i) ફ્રોઈડનો વ્યક્તિત્વ વિકાસનો સિદ્ધાંત સમજાવો.
Explain Freud's personality development principle.
(ii) 'તરુણાવસ્થા એ વિશિષ્ટ પ્રકારનો સંક્રાંતિકાળ છે.' સમજાવો.
Explain Adolescence is a specific type of transitional period.
3. (a) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે **750** શબ્દોમાં આપો : **10**
Answer any **one** of the following questions in about **750** words :
(i) સર્જનશીલ બાળકોની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી, સર્જનશીલ બાળકોનાં લક્ષણો જણાવો.
Describe the concept of creative children. Mention the characteristics of creative children.
(ii) વ્યક્તિગત તફાવત એટલે શું ? તેનાં પ્રકારો જણાવી, વ્યક્તિગત તફાવતોને ધ્યાનમાં રાખી તમે વર્ગ શિક્ષણ કાર્ય કેવી રીતે કરશો ?
What do you mean by individual differences ? Mention types of it. How will you do your teaching work keeping in mind individual differences ?
- (b) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે **125** શબ્દોમાં આપો : **4**
Answer any **one** from the following questions in about **125** words :
(i) પ્રતિભાશાળી બાળકોનાં લક્ષણો વર્ણવો.
Describe the characteristics of Gifted children.
(ii) વિકલાંગ બાળકોની વિશિષ્ટ જરૂરિયાત જણાવો.
Mention the specific need of handicapped children.
(iii) વ્યક્તિગત ભિન્નતાનાં પરિબલો જણાવો.
Write down the factors of individual differences.
4. (a) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નનો આશરે **100** શબ્દોમાં ઉત્તર આપો : **6**
Answer any **two** from the following questions about **100** words :
(i) અનુકૂલન અને દૂરાનુકૂલન વચ્ચેનો તફાવત આપો.
Differentiate adjustment and rigidity.

(ii) સંઘર્ષ એટલે શું ? તેના પ્રકાર જણાવી, દરેક પ્રકારનાં બે-બે ઉદાહરણ આપો.
What do you mean by Conflict ? Mention its types with 2-2 illustration.

(iii) હતાશા માટેનાં કારણો જણાવો.
Describe the causes of Frustration.

(b) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો આશરે 500 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો : 8

Answer any **one** questions from the following about **500** words :

(i) અભિપ્રેરણાનો અર્થ સ્પષ્ટ કરી, મેસ્લોનો જરૂરિયાતનો સિદ્ધાંત સમજાવો.

Clarify the meaning of motivation and explain the Maslow's theory of needs.

(ii) બચાવ પ્રયુક્તિઓનો અર્થ આપી, તેનાં પ્રકારો જણાવો તથા તેમાંથી કોઈપણ બે બચાવ પ્રયુક્તિઓ સમજાવો.

Describe meaning of Defence Mechanism. Mention types of it and explain any two from its types.

5. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો : 14

Answer the following questions in short :

(1) કિશોરાવસ્થાનો સમયગાળો જણાવો.

Mention the time period of early childhood.

(2) મનોવિજ્ઞાનની એક વ્યાખ્યા આપો.

Give any one definition of Psychology.

(3) વૃદ્ધિ એટલે શું ?

What do you mean by Growth ?

(4) તરુણાવસ્થાનો સમયગાળો જણાવો.

Describe the time period of adolescence.

(5) ભારતીય તરુણોની બે સમસ્યાઓ જણાવો.

Mention any two problems of Indian adolescence.

(6) તરુણોને જાતીય શિક્ષણ કોણ આપી શકે ?

Who can give adult education to adolescent children ?

(7) કાર્લ યુંગના મતે વ્યક્તિત્વના કયા પ્રકારો છે ?

Mention the type of personality according to Karl Young.

(8) સર્જનશીલ બાળકોનાં બે લક્ષણો નોંધો.

Write down any two characteristics of creative children.

- (9) મંદબુદ્ધિનાં બાળકોની બે વિશિષ્ટ જરૂરિયાત જણાવો.
Mention two specific needs of mentally retarded children.
- (10) પ્રક્ષેપણ પ્રયુક્તિ એટલે શું ?
What is Projection Technique ?
- (11) અભિપ્રેરણાના પ્રકારો જણાવો.
Mention the types of Motivation.
- (12) મેકલેલેન્ડે કયો સિદ્ધાંત આપ્યો ?
Which principle did Macleland give ?
- (13) માર્ગદર્શન એટલે શું ?
What do you mean by Guidance ?
- (14) માર્ગદર્શનનાં પ્રકારો જણાવો.
Mention the types of Guidance.
-